

Занятак 13. Рыхтуем ся да зімы.

Мінімум асноўных крокаў.

Падрыхтоўка да зімоўкі пасекі па справе лічыцца найбольш важным момантам, як у пчалара адмыслоўца, так і аматара. Чаму?

Для пчол зімовы перыяд лічыцца найбольш складаны, бо людзі вельмі істотна умешваюцца ў летнюю жыццядзейнасць меданосных пчолаў, забіраючы вялікую частку ўраджаю. Таксама знешнія умовы, як антрапагенны ўплыў на навакольнае асяроддзе сур'ёзна ўплывае на здароўе і імунітэт пчалінай калоніі.

Падрыхтоўка да зімы можа займаць 2-3 тыдні. Яна пачынаецца адразу пасля забора апошняга ўраджаю. Часцей за ўсё гэта другая палова жніўня - пачатак верасня. Але ў залежнасці ад (1) надвор'я, (2) спосабу вядзення пчальарства, (3) разнастайнасці меданосаў у вашай мясцовасці час можа мяняцца. Большасць пчаляроў робіць падрыхтоўку да зімы не пазней за 10-15 верасня, з чым можна пагадзіцца, бо далей надвор'е можа быць непрадказальнае, а закармка можа займаць каля 7-10 дзён. Таму майце на ўвазе тэрміны.

Скарачэнне гнёздаў

Скарачэнне гнёздаў - гэта выйманне непатрэбных згодна з разуменнем пчаляра рамак на зіму ў пчалінай калоніі.

Навошта

Якія плюсы ёсць у скарачэнні гнёздаў на зіму:

1. Пакідаецца толькі неабходны для пчол аб'ём, які яны могуць кантраляваць. Чаму гэта важна? Рамкі, якія пчаліная сям'я не абсіжвае (не кантралюе), могуць пачаць кантраляваць іншыя жывыя арганізмы. Напрыклад, васкавая моль, мурашы, вухакруткі і інш.
2. Скарочанае гняздо прасцей абаграваць і выдуваць вільгаць. У прасторах які пчолы не паспяваюць выдуваць накопліваецца кандэнсат. Вільгаць хутчэй астужвае гнездавую частку. Маючы меншы аб'ём трэба менш сілаў на абагрэў.
3. Скарочанае гняздо істотна эканоміць колькасць кармоў на зіму. Мы ведаем, што трэба пакідаць дзве траціны кожнай рамкі з мёдам. Калі гэта 10 рамак - колькасць атрымліваецца, калі 35 кг мінімум. Калі гэта 8 рамак - гэта менш за 30 кілаграм. Калі у вас 10 сямей, атрымліваем эканомію больш за 50 кілаграм мёду, ці каля 60-70 літраў сіропа) Істотна? Так!
4. Нарэшце, пчаляры, як правіла, уцяпляюць ці звужаюць гнёзды вясной. Таму калі вы гэта зробіце пры падрыхтоўцы на зіму, вам хутчэй за ўсё не трэба будзе

займацца сцісканнем гнязда вясной. А гэта істотна, бо веснавы прагляд пчолаў мусіць быць максімальна хуткім.

Колькі рамак прыбіраць

Для пачаткоўца, можа быць пытанне, колькі рамак прыбіраць. Па сваім досведзе магу адказаць, што усё залежыць ад магутнасці сям'і і вашых пчалярскіх мэтаў.

Калі мы глядзім на сям'ю мы можам прыкінуць:

1. Колькі рамак абсіджваюць пчолы. Варта звярнуць увагу не толькі на вулачкі, бо часта пчолы могуць абсіджваць толькі верхнія часткі рамак, таму тут важна перабраць усё гняздо і паглядзець, колькі там пчол.
2. Звярніце увагу на колькасць расплода. Калі гэта сярэдзіна жніўня, там можа быць 2-3 рамкі расплода. Таксама ўлічце, што гэтыя пчолы выйдуць да сярэдзіны верасня.
3. Таксама глядзіце на якасць расплода, ці няма прыкметаў кляшчэй, ці нейкіх гнільцовых хваробаў.
4. Звярніце ўвагу на паводзіны пчолаў: спакойныя ці ўзбуджлівыя.

Гэта вам дасць уяўленне, што вы будзеце ці не будзеце скарачаць.

Варта адзначыць, скарачаць гнёзды часам не трэба. У якіх выпадках:

1. Сям'я вельмі моцная і
2. Мае шмат запасаў.

Але ўсё ж мы варышалі скарачаць.

Якія рамкі варта пакінуць

- Светлыя ці карычневые рамкі.
- На іх ёсць расплод.
- На рамкаў ёсць вялікія запасы мёду.
- Мёд на рамках не закрышталізаваны.

Якія рамкі прыбіраем

Пустыя рамкі.

Гэта светлыя ці карычневые рамкі, якія вы можаце адправіць у свой запас сотаў.

Цёмныя.

Гэта рамкі, якія ўжо харашо папрацавалі, і патрэбна замена вашчыны. Пасля 6-7 пакаленняў пчол. Цёмныя рамкі прыцягваюць васкавую моль і розных шкоднікаў.

Якія пойдучь на адбракоўку

Часама можа быць скрыўлена ці расцягнута вашчына і дэфармаваныя ячэйкі. Шмат ячэек, дзе быў трутнявы расплод. Такі соты лепей прыбраць, бо яны выкарыстоўвацца абмежавана і могуць ствараць дадатковыя пралемы: кепска дастацца, паламацца сота з нектарам і даць уцечку, упасці з рук у адказны момант, наогул матка менш на іх будзе засяваць. і г.д.

Слаба абсіджваюцца пчоламі.

Калі рамкі падобныя адна да адной у гняздзе, паглядзіце, дзе не сядзяць пчолы, прыбярыце. Ці рамкі абсіджаны кепска і на іх мала запасаў мёду, таксама можна прыбраць.

Пашкоджаныя

Гэта паламаныя рамкі. Часта паломкі адбываюцца ў раёне лапак. Бывае пчолы склеяць праполісам, але гэта часта нетрывала, асбаліва калі рамка запаўняецца мёдам.

Таксама паглядзіце наколькі рамка плоская, таму што з часам бывае што з-за нераўнамернага нацяжэння дротаў, рамка можа скажаць плашчыню і калі вы яе ставіце ў гняздо губляецца вертыкаль. Гэта можа прыводзіць да неpravільнай забудовы суседніх сотаў. Таму тут таксама будзьце пільныя. І нават, калі вы не збіраецеся звужаць гняздо, гэтакія рамкі абавязкова замяняйце.

3 закрышталізаваным мёдам

Калі вясной ці летам рамкі з закрышталізаваным мёдам пчолы засвойваюць, на зіму такое не пройдзе. Таму праглядайце, каб рамкі з запасамі былі з вадкім мёдам. Як адрозніць? Часам не проста, але звычайна яшчэйкі з закрышталізаваным мёдам могуць мець адрозны колей ад іншых, часам святлей, але не заўсёды. Асабліва будзьце ўважлівыя, калі побач з вамі рэгулярна засяваюць рапсавыя, гарчычныя (крыжакветкавыя) палі.

Рамкі з хворых калоній

Важна разумець, што рамкі з калоній, якія хворыя, ці ў вас ёсць падозрэнні, што яны хворыя лепей не сушыць наогул, іх трэба спаліць ці апрацаваць хімікатамі і закапаць.

Асушка рамак

Што робім перад асушкай

Калі гэта асушка адбываецца пры зняцці ўраджаю ў канцы сезона робім:

1. Папярэдні пункт лекцы: Скарашэнне гнязда.
2. Скарачаем ляткі да 2-3 пчол (!!! АБАВЯЗКОВА !!!), лепей пакінуць толькі адзін, калі іх некалькі.
3. Правяраем вулік на наяўнасць шчылін і магчымых альтэрнатыўных уваходаў. Замуроўваем іх. Часам можа рассохнуць дошка.
4. Таксама варта праверыць, як плотна суперы будуць прылягаць да гнездавага корпуса. Лепей зрабіце гэта загадзя.

Якія асушкі бываюць

Асушваць рамакі можна некалькімі спосабамі. Перша за ўсё гэта **знешні спосаб**, калі рамакі выстаўляюцца на адкрытае паветра і **ўнутраны спосаб**, калі рамакі асушваюцца ўнутры вулікаў. Як гэта выглядае і плюсы мінусы кожнага спосаба, чытаем ніжэй.

Асушка ўнутраная

Пачнем з унутранай асушкі.

Гэты спосаб найбольш падыходзіць, калі ваша пасека знаходзіцца побач з вашым домам, калі маюцца побач суседскія пасекі, калі ў вас невялікая колькасць вулікаў да 20.

Як **плюсы** відавочны:

1. Больш акуратны і чысты спосаб. Усё што ападае ці зцякае з рамак, не трапляе на зямлю. Таксама соты менш разбураюцца бо пчолы вельмі акуратна робяць сваю справу пры такім спосабе.
2. Гэты спосаб мінімізуе крадзёжны настрой на пасецы, таму што ўсе рамакі ізаляваны ўнутры вуліка.
3. Зручны для невялікай колькасці рамак, літаральна ад адной да некалькіх соцен.
4. Не патрабуе шмат аперацый. Рамакі не трэба далёка несці, грузіць, выгружаць дадаткова.
5. Мінімізуе кантакт з рамкамі восаў і пчол з іншых пасек. Што зманшае перанос хваробаў і канфлікты ля вуліка.
6. Можна сушыць, як рамакі пасля адкачкі так і рамакі, якія маюць мала мёду і тэхнічна адкачваць не мэтазгодна, але трэба асушыць.
7. Не залежыць ад надвор'я.
8. Усе соты на рамках, асушаных такім спосабам, таксама шліфуюцца пчоламі. І вышлядаюць вельмі прыстойна.

Зараз пройдземся **па мінусах**:

1. Больш павольны ў параўнанні з адкрытым спосабам. Трэба каля 3-5 дзён.
2. У асыпаным воску на дыванку можа завесціся васкавы моль.
3. Парэбны вулі зручных кантрукцый, для хуткай усталёўкі і прыбірання рамак.
4. Калі адагнуць куточак занадта, часам пчолы могуць пачаць збіраць нектар ў такія рамкі.

Як адбываецца ўнутраная сушка ў 10-рамкавых вертыкальных вуліках:

1. Кладзецца на гняздавую частку дыванок.
2. Адгінаецца вугалок, каб быў праход для 3-4 пчолаў.
3. На верх ставіце суперы з рамкамі.
4. Калі рамкі запячатаныя, лепей іх відэльцам паўскрываць перад усталёўкай.
5. Праз 3 дні праверыць.
6. Асушаныя рамкі можна прыбраць і даставіць новыя.
7. Рамкі лепей ставіць падалей ад загнутага куточка.

Ставім на нутраную асушку толькі ў здаровыя калоніі, дзе вы ўпэўненыя на 100%

Асушка на адкрытым паветры

Другі спосаб, гэта калі мы сушым рамкі проста выстаўляўчы іх на вуліцы.

Пачнем з плюсаў:

1. Сушка рамак такім спосабам адбываецца вельмі хутка. Ад некалькіх гадзінаў да дня.
2. Такім спосабам можна асушыць вялікую колькасць рамак. Ад некалькіх сотняў да тысячаў.
3. Даволі малая колькасць аперыцый.

Але гэты спосаб мае шэраг істотных мінусаў:

1. Гэтыя рамкі трэба адвесці ад пасекі, чым больш сотаў, тым далей, асабліва калі вы ведаеце, што ў суседзяў побач (1-3 км) ёсць пасекі.
2. Соты больш разбураюцца пры такім спосабе.
3. Могуць перадавацца хваробы і кляшчы. Таму, калі на вашай пасецы ёсць падазрэнне на хваробы ці павышаную колькасць кляшчоў Вароа, лепей пазбегнуць такога спосабу да ізалявання праблемных сем'яў.
4. Калі вы вырашыце рабіць сушку недалёка ад сваёй пасекі, можа падняцца крадзёны настрой.
5. Залежыць ад надвор'я.
6. Прыцягваюцца іншыя насякомыя: восы, мурашы.
7. Малыя аб'ёмы пры наяўнасці суседскіх пасек нязручна такім спосабам сушыць. Іншая справа, калі суседніх пасек няма.

Як абываецца знешняя асушка рамак

1. Нарыхтоўваюцца рамкі ў суперы ці ў гнездавыя корпусы.
2. Чакаецца сонечны дзень.
3. Месца асушкі трэба папярэдне падрыхтаваць, гэта павінны быць нейкія лаўкі ці стэнды, пажадана 30-40 см і больш вышынёй над зямлёй. На зямлі няварта гэта рабіць, бо на соты можа напаўсці гара мурашоў і прыбраць іх будзе праблемай.
4. Суперы і корпусы з рамкамі пераносяцца ў месца асушкі.
5. У канцы дня суперы забіраюцца. Рамкі пераправяраюцца і хаваюцца ў сховішча.

Пасля асушкі, на тое месца могуць прылятаць восы і пчолы. Некалькі разоў.

Як пазбегнуць асушку

На сёння я ведаю два спосабы, якімі можна пазбегнуць асушкі: безрамкавае пчалярства і адкачка прэсам.

Першы спосаб, безрамкавае пчалярства проста не мае рамак. Таму вам няма чаго сушыць.

Адкачка прэсам, дазваляе пазбегнуць асушкі толькі мёдных рамак з супераў. Гэта насамрэч больш за 90% усёй неабходнай гадавой асушкі. Сушыць гнездавыя, хаця і трэба нашмат радзей, але патрэбна. Хутчэй за ўсё ў такім падыходзе можна прымяніць **унутраную асушку**.

Кантроль кляшчоў

На сёння праверка кляшчоў Вароа, гэта адзін са спосабаў, якія дазваляе своєчасова вызначыць праблему і прыняць меры. Кантроль гэтых кляшчоў робіцца шэрагам спосабаў. Некалькі з іх я апішу трохі ніжэй.

Спосабы барацьбы з кляшчамі: **культурныя, інжынерныя, арганічныя, хімічныя**.

Мяне цікавіць першыя тры, бо яны не прадугледжваюць прымяненне сінтэтычных рэчываў, якія шкодныя, і для людзей, і для пчол, і для шкоднікаў.

1. Замена маткі (у прынцыпы пры раенні адбываецца нешта падонае натуральным чынам) - гэта культурны метада.
2. Падстаўка рамкі з трутнёвай вашчынай на край гнязда. І мадыфікацыі метада. Падстаўка паўрамкі ў гнездавую частку, ці падстаўка падзеленай вялікай рамкі. Гэта культурны спосаб.
3. Сеткавае дно. - Гэта інжынерны спосаб.
4. Таксама прафілактыкі, пра якія пісаў у папярэдніх частках.

У гэтым відэа можаце праглядзець, як такія спосабы выглядаюць у канадцаў.
https://www.youtube.com/watch?v=3j_i4nRel-w

Кантроль клейкім падносам

Мая канструкцыя 10 рамкавага вуліка дазваляе ўсталёўваць пад сетку здымныя падносы. Таму для кантроля кляшчоў я раблю наступныя крокі:

1. Засоўваю такі паднос у ніжнюю канструкцыю.
2. Праз 2-3 дні правяраю.
3. Колькасць больш за 10 асыпаных кляшчоў, кажа пра тое, што праблема маецца і з ёй ужо трэба працаваць.

Вось прыклад, як робяць пчаляры-даследчыкі з Універсітэта Гуэльфа (Канада)

<https://www.youtube.com/watch?v=90qgGnHLigw>

Пудра ў баначцы

Падобны спосаб я сам не карыстаў, але ён добра апісаны іншымі блогерамі і на мой погляд заслугоўвае ўвагі:

Вось як робяць амерыканцы:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZheLlafdmWE>

Альтэрнатыўны спосаб кантроля кляшчоў - гэта **змыў алкаголем**:

<https://www.youtube.com/watch?v=k95CrnTSTCY>

Застаўная дошка

Гэта канструктыўны элемент унутры вуліка, па бакавым памерам плотна падагнаны да унутраных габарытаў корпуса, а па вышыні - часам нават трохі даўжэй, і мае прызначэнне дзяліць прастору гнязда. Замест вашчыны ўстаноўлена глухая дошка.

Для зімоўкі асноўнае прызначэнне такой дошкі ствараць дадатковую сценку, такім чынам скарачаючы прастору гнязда і ўцяпляць яго.

Звычайна пры скрачэнні выкарыстоўваецца дзве застаўныя дошкі зправа і злева.

Замена каралеваў

Замену каралеваў можна рабіць у розны час цёплага сезону.

Якія плюсы ў заменне каралевы падчас закармлівання.

Падкрэслію дадаваць толькі аблётаную каралеву падчас закармлівання.

1. Пчолы зфакусаваны на заборы сіропа і таму прымаюць новую каралеву найбольш проста.
2. Ліпеньская-жнівеньская матка добра аблётана з добрымі трутнямі.
3. Летнія кармы найбольш разнастайныя, таму харчы каралевы таксама.
4. Калі каралеву не прымуць ці яна акажацца няплоднай, вясной можна аб'яднаць калоніі.
5. Калі зрабіць усё правільна пры закармцы, новая каралева не паспее засяваць і пачне гэту рабіць толькі пасля зіомўкі - праз 7-8 месяцаў. Гэта, як лічыць Дзмітры Рахматулін (вядомы беларускі пчаляр) найлепшы час па прадуктыўнасці.

Як зрабіць падсадку.

1. Падсадка робіцца найпрост перад закармкайсіропам ці перад дакармкай, калі закармка адбываецца некалькімі чэргамі.
2. Папярэдне, за 2-3 гадзіны, варта прыбраць папярэдняю каралеву.
3. Адразу адкрываем вялікую крышачку ў жоўтай клетачцы. Ці ход праз які матка зможа выйсці пасля з'ядання канды.
4. Ставім клетачку на шляху, дзе пчолы будуць насіць нектар з кармушак.
5. Можна саму клетачку трохі абмазаць мёдам.
6. Праз 2-3 дні, як пчолы забяруць сіроп, правяраем ці прынялі матку.
7. Каб спрасціць пошук карыстаемся размечанымі кралелевамі, ці самі пазначце па колер года.
8. Але можна і не правяраць! Праверку можна зрабіць таксама вясной пры першай дэталёвай інспекцыі.

За/падкормка

Чаму наогул яна патрэбна? Існуе некалькі прычын розных узроўняў:

1. Так склалася, што пры традыцыйным пчалярстве, пчаляр забірае большасць ураджаю сабе. Пчолам застаецца недастаткова. Таму каб зімоўка прайшла з дастатковай колькасцю запасаў, тэрба пчолам даць сіроп.
2. Другая прычына больш тычыцца пчолаў. Бліжэй да восені пчолы могуць збіраць больш цёмныя мяды з лесу, лугоў. Цёмныя мяды вельмі карысныя для чалавека і саміх пчол, але маюць вялікае ўтрыманне зольных рэчываў. Таму для зімоўкі не пасуюць, бо могуць садзейнічаць назематозу. Патрэбны светлыя мяды.
3. Нарэшце трэцяя прычына пра тое, што навокал нас. Шмат сельскагаспадарчых палёў выкарыстоўваюцца для вырошчвання крыжакветкавых раслін (рапс, рэдзька, доннік, гарчыца). Гэтыя расліны прыцягваюць пчол і даюць даволі светлыя мяды ў вялікай колькасці. У той жа час мёд з такіх культур хутка крышталізуецца. Такім чынам, яго таксама нельга пакінуць для зімоўкі.

Што мы маем у рэшце. Найперш, пчолы прыносяць не вельмі зручныя для зіомўкі харчы. Плюс сам пчаляр хоча паласавацца вынікамі пчалінай працы. З-за гэтага большасць пчаляроў прыйшло да сіропаў на аснове цукра.

Дарэчы тут таксама паўстае пытанне, што патэрбны цукар налешай якасці (ТБ1), якога звычайна не купіш на спажывецкім рынку ў Беларусі. Таму пчаляры карыстаюцца тым, што ёсць.

Як гатаваць сіроп

Сіроп гатуецца густы.

- 1:2 (ці 1:1,5) Гэта 1 літр вады на 2 кг цукру.
- Наконт вады. Бярэм лёгкую ваду. Пажадана дажджавую, артэзіанскую. З цэнтралізаванай сістэмы лепей не браць ваду, асабліва ў горадзе, бо яна жорсткая.
- Яго гатаваць даволі складана, асабліва мяшаць гэту сумесь. Важна, каб не было асадку.
- Астужваеце, дадаеце на 10 літраў 1 літр мёду. Гэты мёд дае магчымасць інвертавацца сіропу (лепш засвойвацца) Наогул, як пажадаеце.
- Пасля дадаеце лекавыя навары. Наогул усе лекі, якія могуць растварацца і для унутранага спажывання пчол пасуюць.
- Разліваеце па посуду ці фасовачным пакетам.
- Можна пачакаць 1-2 дні для лепшай інвертацыі сіропа, калі дадавалі мёд туды.

Спосабы падкормкі.

Выдзяляем два падыходы (як з асушкай сотаў): унутраная і знешняя.

Унутраная падкормка

Найбольш пасуе для невялікай пасекі 10-15 калоній, ці пасекі акружанай сусенімі.

Можа адбывацца:

- У спецыяльных корпусных ёмістасцях, падобна суперу.
- Праз баначкі, устаноўленыя на паддашнік.
- Пакеты пакладзеныя проста на рамкі гнязда
- Спецыяльныя вертыкальныя ёмістасці, якія ўстанаўліваюцца ў гняздо, як рамкі.
- Скрыні, якія ставіцца на рамкі або падкрышнік.
- І шмат іншых варыянтаў.

Плюсы ўнутранай падкормкі:

1. Мінімізуецца крадзёжны настрой.
2. Мінімізуецца разно хваробаў.
3. Больш акутартны.

4. Амаль не залежыць ад надвор'я. Але пажадана справіцца пакуль тэмпература днём не менш за +15.

Недахопы:

1. Такая падкормка адбываецца даўжэй.
2. Ёмістасці могуць плесневець, што павялічвае час на мыццё тары пасля.

Знешняя падкормка

Пасуе для пасекаў розных памераў.

Плюсы:

1. Даволі хутка пчолы кормяцца (1-3 дні дастаткова), у залежнасці ад памеру сасудаў.
2. Мінімум тары і аперацый, бо тара ставіцца на пасецы і даступна ўсім калоніям адначасова.
3. Менш посуду мыць.

Мінусы:

1. Залежыць ад надвор'я. Патрэбны сонечны цёплы дзень. Тэмпература 20+
2. Калі побач шмат пасекаў іншых, то гэта можа справакаваць пчол з іншым пасек паведваць вашу пасеку для кармлення.
3. Можа правакаваць больш актыўны распаўсюд хваробаў і шкоднікаў з хворых сем'яў.

Што наконт крадзёжнага настрою:

1. Канешне калі ў вас 3-4 вуліка і побач шмат пасек, такі спосаб можа справакаваць градзёжны настрой.
2. Але калі у вас асобна стаячая пасека, дзе ў радыюсе 3-4 км няма іншых пасек, праблема крадзяжу амаль знікае.
3. Што яшчэ, калі пчолы адначасова вылятаюць на збор сіропа, яны не маюць час на крадзяжы.

Яна абрываецца наступным чынам:

1. Заліваюцца ёмістасці з сіропам.
2. На верх сіропа ўкладаецца салома.
3. Можна закрыць закрыўкай з адтулінай.
4. Ёмістасці ставяцца прама на пасецы і адчыняюцца.

Вось тут можаце паглядзець, як канадцы робяць падобнае закармліванне:

<https://youtu.be/f8bDzD-aXj4?t=347>

Як падкармливаць

Наогул як падкрамліваць?

Самае важнае - гэта падлічыць колькасць кармоў, якая вам патрэбна.

Прыблізна так з 3 літраў сіропа (1:2) будзе 2 літра мёда.

2 літра мёду гэта прыблізна 3 кг мёду. (каэфіцыент 1.4)

У сістэме Дадант пры зімоўцы ў адным корпусе павінна быць дзве трэція рамкі запоўненыя мёдам і запакаваныя крышачкамі.

Важна адзначыць усё рамкі з закрышталізаваным мёдам лепей адбракаваць і пакінуць для ачысткі пчолам ці на вясну ў вашым сховішчы.

На адной гнездавой соце можа змяшчацца каля 4.5-5 кг мёду. Гэта каля 3 літраў мёду.

Нам трэба мінімум 2 літра мёда = 3 кг мёда на рамцы.

Такім чынам лічыце, што 3 літра сіропа памнажаем на колькасць рамак атрымліваем зімовую патрэбу. Пчолаў.

Яшчэ раз на прыкладзе.

1. У вас ідзе на зіму сям'я на 8 рамках Дадант.
2. Мінімум нам патрэбна 24 кг мёду.
3. Робім інспекцыю калоніі і падлічваем колькасць кармоў.
4. Па выніку ў калоніі ёсць каля 10 кг якасная вадкага мёду.
5. 14 кг трэба дадаць, гэта мінімум 20 літраў сіропа.
6. Лепей 10% больш даць.

Можаце ўяціць колькі сіропа вам спатрэбіцца пры наяўнасці 10-15 ці 25-30 сем'яў.

Далейшае назіранне і дакормліванне

Пасля завяршэння падкормкі можна зрабіць праверку наколькі запоўніліся соты. Праз 3-4 дні.

Можна праверыць некалькі сотаў у сярэдзіне размяшчэння гнязда, усё гняздо можна не перабіраць (канешне, калі вас не цікавіць як прыжылася новая каралева):

- Калі там мінімум $\frac{2}{3}$ мёду і няма расплоду - гэта выдатна.
- Калі ўсё ж расплод ёсць. Чытайце ніжэй, як ахалоджваць гняздо.
- Пасля зрабіць дакормку па вышэй апісанаму алгарытму.

Прафілактыка

Я імкнуся выкарыстоўваць арганічныя прафілактычныя сродкі таму гэта рубрыка называецца такім чынам. З большага свае зробкі я апісаў у папярэдняй часцы “Здароўе”. Тут пералічу, што неабходна зрабіць

1. Перад закармкой апрацаваць сывараткай кожную рамку.
2. Палынава сасновы навар дадаць у сіроп. Прапорцыя 50мл на 1 літар.
3. Пасля завяршэння закармкі можна апрацаваць піхтавым алеем, кожную вулачку.

Ахалоджанне гнязда

Гэта асобная працэдура, якую варта зрабіць у канцы жніўня пачатку верасня.

Навошта астыванне? Позні расплод у калоніі можа стварыць шмат праблем:

1. Гэта паяданне кармоў нарыхтаваных на зімоўку. З усімі вынікаючымі адсюль наступствамі.
2. Наяўнасць позняга расплоду стымулюе развіццё кляшчоў Вароа. Гэта таксама можа правесці да неспадзяванай зімоўкі.
3. Позні расплод, напрыклад, засеяны напачатку верасня, зможа аблятацца толькі ў канцы верасня. Гэта яшчэ рэалістычна, але расплод сярэдзіны ці канца верасня - гэта кастрычнік, а часам у кастрычніку бывае не больш за 10 градусаў, ды і снег бывае. Неабляцеўшыяся пчолы **рэдка** перазімоўваюць.
4. Гадаванне позняга расплоду забірае нашмат больш энергіі ў дарослых пчолаў, прымушае іх зношвацца, што памяншае іх шанцы для перазімоўкі.
5. Нарэшце, нават калі выгадуецца позні расплод - гэта лішнія рты, якія будуць есці харчы без гарантыі, што іх адпрацуюць вясной.

Думаю, дастаткова аргументаў, каб падумаць пра працэдуру ахалоджвання больш сур'ёзна.

Вядома трэба трымацца ўсіх правілаў для пазбягання крадзяжу ў калоніі. Але можна нешта прыдумаць, каб гнёзды астывалі.

1. Хаця ў гэты перыяд тэмпература днём можа быць даволі цёплай, ночы становяцца прахалоднымі, таму ў гэты момант можна зрабіць дадаковае вентыляванне вашых калоній.
2. Не запакроўвайце вулікі. Калі ёсць падушка прыбірыце яе.
3. Калі дах вінтэлюемы. Можаце адчыніць вентыляцыю.
4. Калі у вас сеткавыя адкрытыя доння, прыбірыце падносы знізу.
5. Разсуньце трохі рамкі. Можна пакінуць нават 9 рамак ў дзесяцірамачніку.

Гэты крокі можна працягваць да часу, калі не настане начная тэмпература каля +5.

Дарэчы калі ўсё ж матка паспела нешта падзасеяць і засталася пустое месца на рамках, можаце зрабіць дадатковую невялікую густую падкормку ўнутры вуліка (над цэнтрам кластэра, каб пустыя ячэйкі пчолы залілі.